

مبانی وجودشناختی انسان‌شناسی

صدرالمتألهین

علی ارشد ریاحی، دانشیار گروه الهیات دانشگاه اصفهان
هادی جعفری*، دانش‌آموخته کارشناسی ارشد فلسفه اسلامی دانشگاه اصفهان

چکیده

در این مقاله تأثیر مهم‌ترین مبانی فلسفی صدرالمتألهین در مباحث انسان‌شناسی او مورد بررسی قرار گرفته است. به این منظور شش مبنای فلسفی که ملاصدرا از آنها در مباحث انسان‌شناسی بهره برده است، مطرح شده و تقریباً بیست مسئله از مباحث انسان‌شناسی با استفاده از این شش مبنا بیان شده است.

ابتدا هر یک از آن مبانی به اختصار توضیح داده شده و نکات مهم درباره هر یک از آنها بیان شده است. پس از آن، جایگاه و کاربرد آنها در مباحث انسان‌شناسی از دیدگاه صدرالمتألهین مورد بررسی قرار گرفته و این نتیجه بدست آمده است که صدرالمتألهین بسیاری از مباحث انسان‌شناسی را براساس مبانی وجودشناسی خود تحلیل و تبیین فلسفی کرده و توانسته است ارتباط عمیقی بین مبانی خاص خود در وجودشناسی فلسفی و مباحث انسان‌شناسی برقرار کند (تا آنجا که میتوان ادعا کرد اساس مبانی انسان‌شناسی ملاصدرا بر اصالت وجود استوار است) و بسیاری از معضلات مباحث انسان‌شناسی را که برخی از فلاسفه نتوانسته‌اند حل کنند یا بین آنها اختلاف وجود دارد، براساس این ارتباط خاص برطرف نماید و حتی ابعاد تازه و بدیعی از مباحث انسان‌شناسی را نمایان سازد. از طرفی در این مقاله با

روشن شدن ارتباط مباحث انسان‌شناسی با وجودشناسی ملاصدرا، مدعای وی (براساس مبانی وجودشناسی) مبنی بر اینکه انسان عصاره وجود است نیز تبیین میشود.

کلیدواژگان

اصالت وجود
حرکت جوهری
عاقل و معقول
وجودشناسی
تشکیک
نفس
انسان‌شناسی

طرح مسئله

صدرالمتألهین از جمله فیلسوفانی است که در سنت فلسفه اسلامی شخصیتی نوآور بوده و مسائل جدیدی مطرح کرده است. اساس و زیربنای اندیشه‌های بدیع او را در نگاه خاص او به وجود میتوان یافت که بر محورهایی چون اصالت وجود، تشکیک وجود و حرکت در جوهر استوار است. او معتقد است جهل به وجود، سبب جهل به همه اصول و معارف است زیرا شناخت همه امور به شناخت وجود وابسته است ولی شناخت وجود به چیز دیگری

(نویسنده مسئول) *Email: cdkf.lsd@fd@yahoo.co.in

تاریخ دریافت: ۹۰/۷/۳۰ تاریخ تأیید: ۹۰/۱۱/۱۵